

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
28. OKT.
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 43 (2727)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev

P. b. b.

Zveza koroških partizanov

vabi

ob dnevu mrtvih
na spominsko svečanost,
ki bo letos na pokopališču v Šentrupertu.

Tam počiva 90 partizanov več narodnosti, ki
so dali življenja za našo svobodo.

Svečanost bo v soboto, 30. oktobra, ob 15. uri.

Dan mrtvih!

Je to res le 1. november? Po poročilih sodeč si je smrt izbrala kar vse dni v letu. V Bosni in na Hrvaškem ne mine dan brez mrtvih. Koliko sto tisoč jih je že, koliko jih bo pobrala smrt iznemoglosti in lakote? Kurdiv vsak dan pobijejo vsaj trideset, v Angoli že dve leti divja državljanska vojna. Kaj pa Gruzija in Somalijska? Dnevi na stotine mrtvih!

Podali se bomo na grobove naših dragih. Položili jim bomo cvetje. Se bomo ob tem znali spomniti tudi na vse tiste neimenovane, nepoznane, ki bodo morda prav v tem trenutku od krogle ali lakote omahnili v smrt?

Že s tem bomo postali bolj živi in človeški.

Narodnostni kongres v Dobrovljah

Deželna vlada oz. njen Urad skupaj z Birojem za slovensko narodno skupnost na Koroškem nadaljuje z vsakoletnimi kongresi na temo manjšinske problematike. Letos bo kongres potekal 5. in 6. novembra v Dobrovljah ob Baškem jezeru, in sicer na temo Narodne skupnosti v Evropi. Svoboda v raznolikosti. Na kongresu bodo sodelovali številni strokovnjaki iz Evrope in predstavniki narodnostnih skupnosti. Prvi dan bosta predavala Christoph Pan iz Južne Tirolske in Dušan Slobodnik iz Slovaške. Prvi bo razpravljal o temeljnih pravicah evropskih narodnih skupnosti, drugi pa o varstvu manjšin na Slovaškem.

V petek, 6. 11., bo sodelovalo več referentov, med drugimi bo Boris Jesih z Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane predstavil zatopstvo italijanske in madžarske narodne skupnosti v slovenskem državnem zboru, Dušan Kolnik pa bo referiral o skupnosti nemško govorečih v Sloveniji. Z avstrijske strani pa bo prav gotovo zanimivo tudi predavanje Heinza Tichyja o narodni skupnosti Romov in Sintov v Avstriji.

J.R.

Tragedija Muslimanov v BiH se še stopnjuje

Bosna in Hercegovina je pred grozečo zimo prešla v tretjo stopnjo vojne. Potem ko so se po lanskoletnem maju Muslimani in Hrvati nekaj časa skupno borili proti agresivnim Srbom, je po scenarijih v Beogradu, Zagrebu, preko tega pa tudi v Ženevi in New Yorku, kjer so se dogovarjali o delitvi BiH najprej na kantone, pozneje pa na tri etnične države, to zavezništvo razpadlo.

Muslimani so bili pahnjeni v boj proti obema narodoma, Srbom in Hrvatim. Ti pa so kot bivši nasprotniki začeli celo sodelovati in skupaj tolči po Muslimanih. Njihovo ozemlje je dejansko nepovezano in se sestoji iz nekaj večjih ali manjših enklav.

Muslimanska vojska je dosegla nekaj pomembnih uspehov. (Vitez, Travnik, Gornji Vakuf), potem pa so se začela

notranja nesoglasja. Fikret Abdić je od Sarajeva skoraj 300 km oddaljeno in nepovezano Cazinsko krajino razglasil za avtonomno pokrajino in z vodjo Bosanske republike srbske Karadžićem ob asistenci Miloševića v Beogradu podpisal sporazum o nenapadanju in medsebojnem priznanju. Tak sporazum pa je podpisal tudi z vodjo hrvaške Herceg-Bosne Matetom Boba-

nom.

Z razglasitvijo avtonomije grozi tudi tuzlansko območje, najhujši udarec za Muslimane pa je odkritje korupcijske afere oficirjev njihove vojske, ki so zlorabili prehrabeno stisko v Sarajevu. Ob vsem tem pa lord Owen ugotavlja, da čas za novo konferenco o BiH še ni zrel. Muslimani naj se torej pobijejo med seboj.

Preberite:

– stran 2

„Etnično čiščenje med Slovenci“ – komentar

– str. 3

Manjšinski mandat zagotovljen

– str. 4

Prireditve ob nacionalnem prazniku

– str. 5

Esej za Vorančevo leto

– str. 6

Hrvati izigrali Peterleta

Občni zbor in simpozij „Iniciativa za leto manjšin“

Nadstrankarska in medetnična „Iniciativa za leto manjšin“ je imela preteklo soboto, 23. 10., v Afro-azijskem inštitutu na Dunaju svoj letni občni zbor. Predsednik dr. Michael Oertl iz Innsbrucka je v svojem obširnem poročilu izpostavil tiste dejavnosti, ki so imele največji odmev v avstrijski javnosti. Inicijativa, ki je bila ustanovljena pred štirimi leti na zasebno pobudo, si je zastavila cilj, da se v Avstriji leto 1994 razglaša za leto manjšin. V preteklih letih je Inicijativa organizirala vrsto političnih, kulturnih in znanstvenih prireditev, da bi s tem avstrijsko javnost opozorila na situacijo manjšin. V ta namen je izdala že osem številčk časopisa „Stimme“. Najboljši rezultat pa je priročnik „Wege zu Minderheiten in Österreich – Pot do manjšin v Avstriji“, ki ga je Inicijativa

predstavila aprila letos in proti kateremu so se zaletavali edine koroški politiki in hajmatdinst.

Po občnem zboru je sledil simpozij, na katerem so bile predstavljene dejavnosti, s katerimi naj bi leta 1994 še posebej opozorili na manjšine v Avstriji. Pobudniki Inicijative se zavestno izogibajo vsakršnemu ozkemu pojmovanju manjšine, kar pa dela prav gotovo ne bo olajšalo, saj je tako pojmovanje neobičajno in je neke vrste zarez v manjšinski politiki. Predvsem nekateri zastopniki narodnostnih skupnosti oz. etničnih manjšin se težko sprijaznijo z aktivnostmi, ki ne razlikujejo med avtohtonimi manjšinami in manjšinami, ki so nastale z migracijo.

Inicijativa bo v letu 1994 podprla in sprožila predvsem take akcije, ki bodo usmerjene proti diskriminaciji manjšin. Zato

bo na politični ravni zahtevala zakon, s katerim naj bi bilo možno ukrepati proti vsakršnemu diskriminiranju (tako imenovani Antidiskriminierungsgesetz). Pravtako bo predlagala koncept o ustanovitvi državnega sekretariata za manjšine, ki bi skrbel za enakovrnen status manjšincev in priseljencev. Na eni izmed avstrijskih univerz naj bi ustanovili inštitut za raziskovanje migracije in rasizma, da bi s tem podprli potrebo po širših in bolj resnih študijah o manjšinah.

Inicijativa bo v začetku novembra 1993 na posebni tiskovni konferenci predstavila svoj program za leto manjšin 1994 in hkrati spodbudila različne znanstvene in kulturno-politične skupine, naj se v svojih dejavnostih osredotočijo na situacijo zastopanih manjšin. Dr. Vladimir Wakounig

Pomembna pridobitev v Tednu varčevanja je začetek poslovanja v novih prostorih za stranke. Poslovna stavba Zveze-Bank sicer še ni dograjena, varčevalci in posojilojemalci pa v njej že lahko opravljajo svoje tekoče denarne posle. Prijazni uslužbenci vas vabijo na obisk!

Ne vedno harmonično, včasih celo zelo ostro in tudi politično borbeno je potekalo XVIII. srečanje narodnih manjšin v prestolici mlade Slovaške republike Bratislavi. Srečanje pod geslom „Kultura narodnih manjšin v kontekstu evropskih sprememb“ je predvsem manjšinam na Slovaškem omogočilo izpoved njihovih problemov in teženj. Slovaška republika pa je bogata, vsaj kar se tiče manjšin, saj na njenem ozemlju živijo poleg slovaškega večinskega naroda tudi Madžari, Romi, Hrvati, Čehi, Bolgari, Nemci, Ruteni, Ukrajinci – to pa vse na področju, ki je precej manjše od Avstrije. Konflikti potencial je v tej majhni, novi državi torej zagotovljen, in kolikor ne bo upoštevala enakopravnega sožitja vseh svojih narodnosti na svojem ozemlju, se ji ne piše najbolje.

XVIII. srečanje narodnih manjšin sosednjih držav v Bratislavi:

Manjšine nismo drobiž, temveč subjekt svojih teženj

V Bratislavi je v imenu 15 narodnostnih skupnosti razpravljalo nad 145 delegatov iz osmih držav

Franc-Jozef Smrtnik je pretekli petek na sprejemu NSKS in EL nekako dejal, da bodo bazičnodemokratske volitve pospravile s tistimi koroškimi Slovenci, katerim je čas odklenkal. Mladi Smrtnik je tako povsem direktno povedal to, kar tiči za pobudo za „skupno demokratično zastopstvo“: merjenje moči med levo in desno pod geslom „kdo je boljši Slovenec“. V prenesenem pomenu bi se temu tudi lahko reklo „etnično čiščenje“.

Mlademu Smrtniku se ne

KOMENTAR

dr. Marjana Sturma

venska levica na Koroškem je imela s tako evforijo že dovolj slabih izkušenj. Koroški partizani so prav zaradi nacionalnih eksperimentov, ki so leta 1945 in pozneje prihajali iz Slovenije oz. Jugoslavije, plačali veliko ceno. Zato pri novih eksperimentih ne bomo sodelovali.

5. NSKS zagovarja koncept politično homogene narodne skupnosti na Koroškem. Temu ustrezajo zahteve po političnem zastopstvu v deželnem zboru, po delni avtonomiji, skratka po kolektivnih pravicah. Avstrijska

„Etnično čiščenje“ po slovensko

čudim, ker dvomim, da je govor sploh sam napisal. Čudil pa sem se skoraj fanatičnemu ploskanju nekaterih prisotnih, za katere sem mislil, da imajo več življenjskih izkušenj in znajo bolj trezno ocenjevati situacijo.

Zgodovinske in aktualne izkušnje kažejo, da se vsaka totalitarna ideologija začne z iskanjem notranjega in zunanega sovražnika. Ob tem imam nekaj asociacij.

1. Predstavniki NSKS utemeljujejo potrebo po spremembi organizacijskih struktur koroških Slovencev tudi s tem, da je ta ureditev sad povojnega stanja. Komunistična Jugoslavija je torej odgovorna za dvojno strukturo koroških Slovencev. Za to formulo se v resnici skriva odklonilno stališče do antifašističnega odpora koroških Slovencev, kajti prav ob njem se je rodila nujno potrebna struktura levo in antifašistično usmerjenih koroških Slovencev. Torej, če že, potem je fašistični režim Slovence prisilil, da so se v nasprotju s takratno slovensko politiko organizirali. Tega dejstva ne more izničiti niti priključitvena kampanja po letu 1945, ki jo je sprožila tedanja Jugoslavija. V resnici vsa Evropa sloni na temeljih antifašističnega odpora. Predstavniki NSKS torej s formulo za poenotenje organizacij hočejo dejansko izničiti tudi vrednote antifašističnega odpora in trpljenja koroških Slovencev.

2. Nacionalni populizem gradi na „notranjem sovražniku“. Smrtnik oz. tisti, ki je govor napisal, je dejal, da bodo volitve pospravile s ti-

stim koroškimi Slovenci, katerim je čas odklenkal. Kdor ne ustreza konservativnemu pojmovanju slovenstva, je torej asimilant, narodni izdajalec ipd. Ta torej v narodni skupnosti nima več kaj iskati.

3. Pobuda za „skupno demokratično zastopstvo“ gradi na iracionalnih čustvih, kajti nihče ne ve, kako naj bi tako zastopstvo izgledalo. Dejansko pa je ZSO že zdavnaj uveljavila demokratične volitve ob svojih občnih zbora. To pa ne velja za NSKS. ZSO poenotenja ni uveljavila, ker se je zavedala, da svetovnonazorskih razlik pri tako majhni skupnosti, kot je naša, ni mogoče zgladiti samo z poudarjanjem „slovenstva“ in z merjenjem svetovnonazorskih moči znotraj manjšine. Tudi OF po vojni, kot enotna organizacija, ni zmogla zajeti katoliškega tabora na Koroškem. Navsezadnje tudi južnotirolska ljudska stranka prav v teh dneh razpada. Parlament je možen samo tedaj, če je manjšina v neki regiji večina. Zato manjšini, kot je naša, ne preostane kaj drugega, kot da vsi politični faktorji sodelujejo in usklajujejo svojo politiko v konkretnih vprašanjih jezika, kulture, izobraževanja, medijev, topografskih napisov ipd. Namesto merjenja svetovnonazorskih moči znotraj manjšine naj bi se razpravljalo in odločalo o konceptih in dobrih idejah obeh organizacij pri uveljavljanju narodnostnih pravic.

4. Politiki NSKS očitno botruje nacionalna evforija, ki prihaja iz Slovenije. Slo-

vska manjšinska zakonodaja pa temelji na individualnih pravicah. Pritožbe pri ustavnem sodišču v zadevi dvojezične šole v Celovcu npr. ni sprožila ZSO, temveč posameznik – individuum. Tudi svet Evrope zagovarja koncept individualnih kulturnih človekovih pravic. ZSO podpira uveljavitev sožitja, ki narodnostne pravice pojmuje kot kulturne človekove pravice, torej skrb za jezik, kulturo, izobraževanje in sožitje. To pa je mogoče na Koroškem uveljaviti le na osnovi pluralizma in sodelovanja med manjšino in večino. ZSO odklanja koncept, ki manjšino postavlja v vlogo enopolitičnega telesa. Takšen koncept vodi (z izjemo na občinski ravni) nujno v etnično polarizacijo in konfrontacijo. Zgodovina koroških Slovencev to zgovorno potrjuje. Zato smo za integrativni model, ki upošteva svetovnonazorske razlike in ki v graditvi sožitja vključuje tudi demokratične strukture večine.

NSKS se je odločil, da uveljavi svoj model politično homogene narodne skupnosti s formulo „skupno demokratično zastopstvo“. Toda v resnici gre za usodno razpotje v manjšinski politiki. Za to pa volilna baza funkcionarjev slovenskih društev še zdaleč ne zadostuje. O teh dveh konceptih morajo odločiti vsi koroški Slovenci, zato bo ZSO sprožila razgovore z zvezno in deželno vlado, da pripravita objektivne in resnično demokratične razmere, v katerih lahko koroški Slovenci glasujemo o obeh konceptih in o temu ustreznem zastopstvu.

Srečanje, ki ga je organiziralo Hrvatsko kulturno društvo na Slovaškem v sodelovanju z drugimi manjšinami, ki živijo na ozemlju Slovaške republike, je bilo pod pokroviteljstvom slovaškega predsednika Kovaca ter ministra za kulturo. Oba sta v pozdravnih poslanicah zagotovila državni interes za dober položaj manjšin v Slovaški republiki in zadržila, da je enakopravnost narodnih skupnosti na Slovaškem dana in da ni problemov v sožitju večinskega naroda s svojimi manjšinami.

Lepim uradnim besedam je sledila živahna razprava o njihovi resnici, ob tem pa se je kazalo zanimivo nasprotje: medtem ko so številčno šibkejšje manjšine – kot npr. Karpatski Nemci, Bolgari, Ruteni – bile pripravljene ponavljati slavo-speve slovaški vladi glede manjšinske politike, je prav številčno močna manjšina Madžarov slovaški politiki krepko očitala, da premalo podpira narodnostne težnje manjšin. Očitno so majhne manjšine zadovoljne z vsakim drobcom, medtem ko se številčno močnejše skupine, ki imajo poleg tega za seboj tudi podporo matičnih dežel, laže upirajo stanju, ki še vedno postavlja idejo dejanske enakopravnosti in jo skriva za igranimi številki iz državnega proračuna, kakor je to storil uradni zastopnik Slovaške republike, ki je numerično dokazoval pravičen odnos države do svojih manjšin.

V posebni stiski se trenutno nahaja češka manjšina na Slovaškem: odkar ne živi več v isti državi, je primorana, da ali prevzame slovaško državljanstvo ali se izseli na Češko ali pa naprej živi kot pravni tujeec v lastni državi in je podrejena zakonom o tujcih. Enako velja tudi za slovaško manjšino na Češkem. Obe manjšini torej terjata možnost za tako imenovano „dvojno državljanstvo“, o čemer pa se niti Bratislava niti Praga nočeta odločiti, tako da pripadniki teh narodov pravzaprav živijo v diaspori brez državnomošćanskih pravic.

Posebno začudenje pa je zbužalo tudi dejstvo, da na tem srečanju ni nastopil noben zastopnik Romov na Slovaškem, temveč da je za to skupnost spregovorila predstavnica bratislavske univerze, ki preučuje problem Romov in ki je navedla nekaj statističnih podatkov o romskem vprašanju. Neposrednega vpogleda v življenje Romov pa delegati niso dobili.

Glavni znanstveni referat na zasedanju, ki ga je imel univ. doc. dr. Albert Reiterer z du-

najske univerze, je prav po teh spoznanjih zadel v črno: da so manjšinski problemi pravzaprav v bistvu problemi večine, dokler se le-ta ne zave svojih dolžnosti do manjšinskega prebivalstva; da je skrajni čas za dokončno opustitev priznavalnega narodnostnega principa in sprejetje možnosti raznolike identitete, ker samo v njej obstaja možnost za uveljavljanje posameznika v modernem svetu. V ta namen pa je seveda treba tudi prav posebno skrbeti za razvoj narodnostnih manjšin, tudi s strani večine. To spoznanje so delegati vnesli tudi v svoje zaključno poročilo, v katerem je med drugim rečeno: „Pozivamo vse države, da naj kulturni, politični in narodnostni razcvet manjšin ne samo tolerirajo, marveč ga tudi v najširši meri politično, idejno, organizacijsko in gmotno podpirajo. V ta namen države pozivamo, da priznajo vse na svojem področju udomačene manjšine kot subjekt in enakopraven partner!“

Letošnje srečanje narodnostnih skupnosti sosednjih dežel je bilo zagotovo eno najbolj napetih v zadnjih letih, saj je nakazalo eksplozivno nevarnost prav v novonastalih državah Evrope, kjer na eni strani prevladuje evforija enonacionalne državnosti, na drugi strani pa hkrati intelektualna zavest, da je ta evforija Evropo že dvakrat v tem stoletju poglajala v vojno. Konfrontacija razgledanega nacionalizma večinskega naroda z nastajajočo narodno zavestjo že skoraj izumrlih in povsem pozabljenih narodnostnih skupnosti riše pošastno podobo bivše Jugoslavije.

Taka srečanja, je ob zaključku dejal inž. Juraj Cvečko, predsednik Saveza Hrvatov v Slovačiji kot prireditelj in organizator, naj tudi v bodoče skrbijo za to, da bi se narodnostna vprašanja reševala s posvetoivanjem in ne v kravi obliki z orožjem.

Hkrati se je zahvalil dose-danemu koordinatorju in iniciatorju dr. Franciju Zwitteru st. za njegove zasluge pri iniciativni tehsrečanj, ki je letos to funkcijo iz starostnih razlogov oddal. Za naslednika so delegati soglasni potrdili njegovega sina, ki je očeta že v zadnjih letih podpiral pri organizacijskih in tehničnih problemih in tako pozna problematiko tega neformalnega manjšinskega srednjeevropskega kongresa.

Prihodnje srečanje narodnih manjšin sosednjih držav bo predvidoma v Budimpešti, gostitelj pa bo Hrvatski narodni savez na Madžarskem.

F.Z.

Zveza slovenskih žena vas vljudno vabi

na dvodnevni seminar v Medijske toplice v Izlake, v soboto, 13., in nedeljo 14., novembra 1993

o vprašanjih, ki zadevajo predvsem ženske kot pripadnice manjšine.

Uvodni referat: mag. Marija Jurić-Pahor: „Kdo sem – kaj želim?“

Nadaljevanje seminarja v krožkih:

- ženska in narodna identiteta
- vloga in pomen ženskih organizacij
- razlika med generacijami

Da bomo olajšale udeležbo na seminarju, bomo organizirale prevoz z avtobusom in varstvo otrok. Vsaka udeleženka prispeva 300 šil. za prevoz, ostale stroške prevzame Zveza slovenskih žena.

Prijave sprejema ZSZ (tel.: 0463/514300/40)

Odhod avtobusov:

ob 7.00 iz Dobrle vasi – avtopodjetje Sienčnik
ob 7.15 iz Škocijana – avtobusna postaja
ob 8.00 iz Celovca – avtobusna postaja pri kolodvoru
ob 8.20 iz Borovelj – parkirišče Konsum

Socialdemokratsko „Srečanje v Bilčovsu“

Ob nacionalnem prazniku je koroška socialdemokratska mladina priredila zelo uspešno srečanje pri Miklavžu v Bilčovsu. Udeležilo se ga je veliko število pripadnikov SPÖ in seveda tudi ostalih prebivalcev, ki jim sožitje ni le prazna beseda. Spored je bil dosledno dvojezičen, za slovensko vezno besedo je skrbela kandidatka na listi socialdemokratov na prihodnjih deželnozborskih volitvah domačinka Ana Blatnik. V programu, ki je bil obarvan predvsem kulturno, sta nastopili dve kvalitetni vokalni skupini, in sicer Mešani oktet Vocalitas iz Krive Vrbe in Kvartet Rož iz Škofič. Obe skupini sta zadovoljili še tako zahtevne poslušalce in tudi izpolnili

načelo kulturne enakopravnosti obeh narodov na Koroškem. Vocalitas, pri katerem poje tudi domačin Franci Krušič, je zapel tudi nekaj slovenskih pesmi, Kvartet Rož pa je zablestel z Bramsovo skladbo In stiller Nacht. Nastopi so potekali pred likovno kuliso razstave Ivana Klariča, ki je ob Melitti Trunk, deželnozborski poslanki, podaril svojo sliko za dražbo. Izkupiček dražbe obeh slik bo prejel bilčovški dvojezični otroški vrtec. Srečanja v Bilčovsu so se udeležili tudi nekateri politiki, med njimi dr. Dieter Antoni, Melitta Trunk in predsednik soprirediteljice, DS „Avstrijske narodnosti v SPÖ“, Tomaž Ogris.

Na „Srečanju v Bilčovsu“ je v splošno zadovoljstvo nastopil tudi kvartet Rož

Seminar SPZ in ARGE – Region Kultur od 5. do 7. 11. '93 v stari šoli v Šentjanžu

Program:

5. 11. ob 18. uri: otvoritev, spoznavanje, uvodno predavanje dr. Vladimirja Wakouniga;
6. 11. ob 9. uri: predavanje dr. Alberta Reitererja, nato delovni krožki;
ob 15. uri: Dr. Janko Malle: Različne strategije etničnih manjšin v Avstriji
ob 20. uri: Podijska diskusija
7. 11. ob 9. uri: Ocena seminarja

Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza, Tarviser Str. 16. tel. (0463) 51 43 00.

Zeleni in manjšinska politika: Manjšinski mandat zagotovljen – Terezija Stoisić ponovno kandidira

Manjšinska mandatarka Zelenih v pogovoru za SV tolmači izsledke posveta razširjenega vodstva Zelenih, ki je sprejelo vrsto načelnih političnih sklepov.

IGOR SCHELLANDER

Razširjeno zvezno vodstvo Zelenih je ob koncu preteklega tedna razpravljalo o načelnih izhodiščih za državnozborske volitve v prihodnjem letu. Pri tem se je, kot smo že poročali, dvotretjinska večina vodilnega organa v parlamentu zastopane zelene stranke izrekla za skupen volilni nastop z manjšo meščansko-zeleno stranko VGO (Združeni Zeleni Avstrije), ki je v preteklih letih pri vrsti volitev lahko osvojila določen delež zelenega volilnega potenciala. VGO si je kot pogoj za sodelovanje izposlovala (zagotovljeni) sedmi in deseti mandat na zeleni kandidatni listi.

Razširjeno vodstvo Zelenih pa je pri svojem dunajskem zasedanju s sklepom potrdilo nadaljnji obstoj manjšinskega mandata, ki naj bo, tako kot doslej, eno izmed osrednjih težišč zelene parlamentarne politike. Za to se je na zasedanju močno zavzela ne nazadnje tudi Terezija Stoisić, gradiščanska Hrvatka in dosedanja manjšinska mandatarka Zelenih v parlamentu. V naslednjem pogovoru je za SV ovrednotila pomen sklepov zelenega vodstva in bodoča izhodišča za manjšinski mandat.

Je bilo Zelenim težko sprejeti predlog o skupnem volilnem nastopu z dosedanjim manjšim zelenim konkurentom VGO?

Nikakor ne. Res je bilo tudi precej nasprotovanja, vendar se je kar dvotretjinska večina razširjenega zveznega vodstva naše stranke izrekla za sodelovanje pri volitvah. Osebo odobravam to odločitev, pri čemer to – zdaj po šele štirih delovnih letih – lahko storim precej lažje kot drugi iz vrst zelenih poslank in poslancev, ki VGO in njene vodilne funkcije poznajo še iz časa, ko so sprva sodelovali in pozneje izzvali razcep zelenega gibanja.

Skupni volilni nastop je vsekakor v interesu zelenega gibanja, glede na spremembe pri volilnem redu, ki bodo izhajajoč iz dosedanje razdelitve volilnih glasov – Zelene in svobodnjake stale en mandat, večinskimi strankami SPÖ in ÖVP pa omogočile dodatnega, pa je celo edina smiselna alternativa. Res pa je tudi, da med Zelenimi in VGO obstaja vrsta še nerazčiščenih vprašanj, če izhajamo na primer iz različnih vsebinskih izhodišč obeh strank v zvezi s socialnimi problemi, vprašanjem politike do tujcev in ne nazadnje glede vprašanja financiranja in pomena organizacijskih struktur.

Po zasedanju razširjenega vodstva ste v izjavi za tisk sporočili, da bo tudi za naprej zagotovljen tako imenovani manjšinski mandat Zelenih. Je konkretno res zagotovljen?

Razprava je tekla o tem, ali je v zvezi z zastopanjem interesov manjšin potrebna zagotovitev lastnega manjšinskega mandata, in velika večina članov razširjenega vodstva stranke je potrebo po takem mandatu ponovno potrdila. Tako odločitev ni tako samoumevna – omenim naj le, da je pri podobnem vprašanju, namreč zastopstvu (telesno) prizadejih, obveljalo mnenje, da nji-

hove interese lahko zastopa tudi mandat, ki ne prihaja iz vrst prizadetih.

Glede na volitve in bodoče delovno obdobje so se pri razpravi razširjenega zveznega

Terezija Stoisić

vodstva utrdila naslednja prvenstvena težišča za politično in parlamentarno delo Zelenih: varstvo okolja, gospodarstvo, evropska politika, socialne zadeve ter demokracija in človekove pravice. V zadnje delovno področje sodi tudi manjšinski mandat. Za ta težišča in osebnosti, ki se z njimi na strokovni ravni ukvarjajo, je vsekakor zagotovljeno kandidatno mesto na zeleni listi. Manjšinski mandat bo uvrščen ali v okviru zagotovljenih osnovnih mandatov ali v prvih treh (prav tako zagotovljenih) mandatih, ki bodo dodeljeni v drugem ugotovitvenem postopku. Poleg teh prvenstvenih težišč kajpada z delovnimi področji kot kandidati pokrivamo tudi vprašanje žena, prometno politiko, vprašanja varnostne in mirovne politike, kmetijstva in kulturne politike. Vendar naj povem, da pri razpravi strankarskega vodstva niso bila v ospredju personalna vprašanja, temveč zgolj razvrstitev političnih in vsebinskih težišč za bodoče delo.

Kljub temu naj bo že zdaj dovoljeno tozadevno vprašanje: se boste spet potegovali za manjšinski mandat?

Da, odločila sem se za ponovno kandidacijo v okviru manjšinskega mandata. Vendar bo odločitev o tem sprejeta šele v decembru na zveznem kongresu Zelenih. Do tedaj morajo biti določeni deželni kandidati stranke, to pa pomeni, da bodo tudi manjšine, ki imajo po pravilih Zelenih status 10. zvezne dežele, morale ali v okviru manjšinskega kongresa ali drugega volilnega postopka določiti svojega kandidata. Poudarjam 'kandidatko', kajti zaradi odstopa dveh mandatov VGO in predpisane enakopravnosti uvrstitve žena moški kandidat ne bi dobil možnosti za kandidacijo na izločenem mestu.

Doslej, tako je vsaj videti, očitno tudi nimate nobene so-tekme. Kako ocenjujete možnost kandidature Vaše kolegice Marijane Grandić, zdajšnje zunanjepolitične referentke zelenega kluba, ki prav tako prihaja iz vrst gradiščanskih Hrvatov? Če je verjeti poročilom medijev, njena ponovna kandidatura na varnem kandidatnem mestu nikakor ni zagotovljena. Lahko bi se torej ponovno potegovala za manjšinski mandat – pri manjšinskem kongresu pred štirimi leti ste pred njo zmagali le za nekaj glasov...

Marijana Grandić kot tekmica za manjšinski mandat – to je vsekakor mogoče, morda celo najbolj verjetna varianta v postopku za izbor ponovnega predstavnika manjšin v parlamentu. Obe imava nasproti drugim kandidatkam in kandidatom prednost, saj sva že eno delovno obdobje delovali v parlamentu. Dobro izgleda za ponovno izvolitev bi imeli torej obe...

Hvala za pogovor.

Politično upravna
akademija

vabi na seminar

**Zakaj me
nočes razumeti?**

Kako lahko spoznamo in preprečimo zaplete in nesporazume v komunikaciji

od sobote, 13. nov., od 10. ure do nedelje, 14. nov., do 12. ure v Mladinskem centru na Rebrci

Stroški seminarja 300 šil., število udeležencev omejeno.

Prijave sprejema PUAK, tel. (0463) 51 25 28-28 (Nadja Pegrin)

Prireditve ob nacionalnem prazniku

Na Radišah N.P.

SPD Radiše je na predvečer nacionalnega praznika trinajstič po vrsti v kulturni dom povabil vse, ki se zavedajo, da je sožitje dveh narodnostnih skupnosti v slogi in prijateljstvu ena največjih dobrin v človeškem življenju. In teh je bilo zelo veliko.

Tako je predsednik SPD Radiše Tomaž Ogris med udeleženci lahko pozdravil občinske zastopnike z županom na čelu, radiškega župnika, deželnega poslanca Petra Kaiserja, pesnika Kokota in Guttenbrunnerja, zastopnike kulturnih organizacij in vse nastopajoče skupine.

„Sosed se bliža sosedu. Stavi se vprašanje, ali bomo zaradi bližine postali res boljši prijatelji? Kajti že znani psihoanalitik Sigmund Freud je dognal, da so strahovi in predsodki vezani na razdaljo. Čim manjša je ta, tem večji so.“ S temi besedami je predsednik nagovoril navzoče.

To se ugotavlja vsako leto tudi pri nas. Najbližnji nemški sosed, katerim se nenehno ponuja roka prijateljstva, se temu vabilu ne odzovejo. Izvzeti so nemški prebivalci radiških vasi, ki so se priselili v te kraje. Ti ne poznajo predsodkov in radi zahajajo na naše prireditve.

Misli k prazniku je podal deželni poslanec Peter Kaiser, ki je pozdravil navzoče tudi v slovenskem jeziku. Razložil je pojem 'narod'. Otto Bauer, mož, ki je živel v času 1. avstrijske republike, je dejal takole: „Narod je več kot skupnost enakih značajev. Iz usode rojena skupnost, značaj in skupna kultura“.

Kako bo z narodnimi skupnostmi v novi Evropi? je zastavil vprašanje. Ali se bo z njimi ravnilo kot z vročim železom, s katerim se lahko opečeš, ali pa se bo upoštevala multikulturalnost skupin, ki bo popestrila družbo?

Kulturni spored je bil tudi tokrat zelo pester. Moški pevski zbor Schneerose iz Šmarje-

te v Rožu je pod vodstvom Inge Pöcheim ubrano zapel 6 nemških pesmi, ansambel Korénika pod vodstvom Alberta Krajgerja je s svojimi komadi navdušil poslušalce, kvartet trobil, ki ga vodi Franci Ogris, pa je že kar na začetku prireditve pritegnil navzoče.

Nastopili so tudi najmlajši Radišani, ki so zapeli pesmi, ki sta jih naučili Tatjana Tolmaier in Heidi Lampichler.

Med posameznimi točkami sta brala svoje pesmi v slovenskem in nemškem jeziku pesnika Andrej Kokot in Michael Guttenbrunner. Pesmi slednjega je v slovensčini bral Tonči Schlapper.

Na koncu sporeda je zapel mešani pevski zbor Radiše pod vodstvom Nužija Lampichlerja.

Z avstrijsko zvezno himno v nemškem in slovenskem jeziku je bil spored prireditve zaključen.

Do zbliževanja posameznih skupin je prišlo ob pesmi in prigrizku v klubskem prostoru.

na bolj ali manj zaslužne za uspeh plebiscita.

V kulturnem programu, ki se je razvil v pravo pevsko revijo, so nastopili domači moški zbor Franc-Lesijak, mešani pevski zbor Peca, Gem. Chor Globasnitz in gostujoči zbor iz Gorišnice pri Ptuj. Program je dvojezično in z zbranim tekstom povezoval Mirko Smrečnik.

J.R.

V Železni Kapli

Te dvojezične kulturne prireditve ob avstrijskem nacionalnem prazniku si v Železni Kapli ne bi mogli več odmisлити. Tu se je rodila zamisel takšnega srečanja že pred več kot 20 leti in vzgledno jo goji in pripravlja SPD Zarja. Da je ta praznik slovensko in nemško govorečih kult. skupin s slovensko in nemško govorečim občinstvom upravičen in potreben, dokazuje že sama udeležba na prireditvi.

In če bo občina sledila apelu Zarje, da prireditve v prihodnje deklarira kot uradno občinsko, potem bi bilo poplačano dvajsetletno vztrajno prizadevanje društvenikov.

Dober večer, sosed je še vedno pravilna pot. Strpnost raste, kar nam še kako pride prav pri reševanju večjih ali manjših vsakodnevnih problemov. To je menil tudi predsednik Blajs, ki je pozdravil tudi nekaj častnih gostov. Župan dr. Haller pa se je izrazil pohvalno o Zarjinem kulturnem delovanju ter o prireditvi. Poprosil je, da bi se vsi občani tudi v bodoče trudili za sožitje.

Pečat letošnjemu večeru so v veliki meri dala uvodna besedila recitatorjev o dobrem, lepem sosedskem in kulturnem življenju (pripravil P. Zunder), predvsem pa globoko zasnovana razmišljanja slavnostne govornice, deželne poslanke Melitte Trunk, ki jih je povedala (dvojezično) ob podpori Ane Blatnik. V svojem govoru

Jezik je duša

JANKO MESSNER

Pač pa pod kakšnimi pogoji?

Iz „Kulturnega kotička“ v Slov. vestniku (6. 10.) nekaj jezikovno nekulturne bere: „Kolikor smo doslej spoznali nemško govoreče ljubitelje gledališča, so to ljudje, ki niso obremenjeni z narodnostno mržnjo, pač pa so odprti, pripravljeni za pogovore o vseh mogočih vprašanjih...“

Je pač križ s tem nesrečnim „pačem“! Pač je trd tak novinarski kruh! Ne vem, kolikšne se ga lotevam, a sem prepričan, da tudi tokrat brez upa zmage: Slovenski pravopis pravi, da „pač“ zatrjuje nasprotno nikalnici (nič ne dela, pač pa je), da krepi pritrdilnico, nikalnico ali vprašalnico (pač res, pač ne) in da razlaga (je pač prijetno). Oglejmo si za primer pravilno rabo tega vezniškega prislova: Knjige mu ni maral prodati, pač pa mu jo je posodil. Kaj vidimo? To, da „pač pa“ uvaja neko novo trditev namesto trditve v prejšnjem stavku. V dvomu si lahko v prejšnjem (prvem) stavku pomagamo z besedo *sicer*. Če jo lahko vrinemo, s tem pridržek zanikane trditve naravnost izrečemo, vendar je pridržek lahko tudi tih, brez „sicer“. Preizkusimo to trditev na stavku iz SV: „To so ljudje, ki *sicer* niso obremenjeni z narodnostno mržnjo, *pač pa* so odprti, pripravljeni za pogovore...“ Slovensko uho takoj sliši, da tu nekaj ni v redu: ali pači pravilnost izpovedane misli „sicer“ ali pa „pač“. Očitno se je vstulil „pač“, zato ga prepodimo iz stavka: To so ljudje, ki niso obremenjeni..., a m p a k odprti, pripravljeni... In ko smo že pri odpravljanju napake, stavek tudi še stilno počesajmo, ki-stavek je nepotreben: Ti nemško govoreči ljubitelji gledališča niso obremenjeni z narodnostno mržnjo, (ampak) so odprti, pripravljeni za pogovore...

... pod kakšnimi pogoji delujejo gledališke skupine v nemško govorečem prostoru.“

Mika me, da bi napravil križ čez vse te naše novinarske pogoje in okoliščine, ki jih ne poznajo, čez vso to dolgočasno jezikovno godljo, čez neokusno enolončnico, s katero neodgovorni „kulturni“ funkcionarji slovensko besedo tako neusmiljeno mrcvarijo, še ko ji bije zadnja ura! Kaj si je tako težko zapomniti, da „pogojev“ ne smemo uporabljati, kadar mislimo na razmere ali okoliščine (Verhältnisse, Umstände) ali možnosti (Möglichkeiten)! Človek ne dela v slabih delovnih pogojih, ampak možnosti. Tako torej gornji amaterji ne delujejo v slabih pogojih, ampak v slabih okoliščinah, razmerah! Mladim država ne sme dajati pogojev, ampak v slabih okoliščinah ali slabih razmerah, za božjo voljo. Desetič pa se teh pogojev (Bedingungen) ne bom več dotikal, ker se me loteva obup.

k 26. oktobru je povprašala po tem, kakšne in kolikšne vsebine dajo ljudje pojmom svoboda, solidarnost, mir, humanost, demokracija... Navedla je primere vprašljivega pojmovanja in ugotovila, da smo sicer lahko zadovoljni z doseženim, da smo lahko ponosni na domovino Avstrijo, da pa tu in v svetu čaka ljudi in odgovorne še mnogo nerešenih vprašanj.

V kulturnih prispevkih so na odru se predstavile doline Rož, Podjuna in Zilja. Mehke-mu prepevanju Kvarteta Rož in družine Zwitter so se ubrano pridružili domači zbori: Copplvokal, Gem. Chor der Pensionisten in mešani pevski zbor Zarja.

Prijetna proslava je izzvenela z avstrijsko himno in družabnostjo.

M.T.

V Borovljah

Borovljani so letos povabili na svoje praznovanje nacionalnega praznika pevce iz Melske doline (Mölltal), s katerimi so bili navezali stike letos, ko je v Špitalu potekel teden koroških Slovencev, ki ga je organiziral Urad za narodno skupnost pri deželni vladi. Poleg zbora iz Rangsdorfa so sodelovali še Sekret Borovlje (na sliki) in MoPZ Borovlje. Le sosedov je bilo bolj malo...

Del „Pece“ pri svojem razgibanem nastopu

V Globasnici

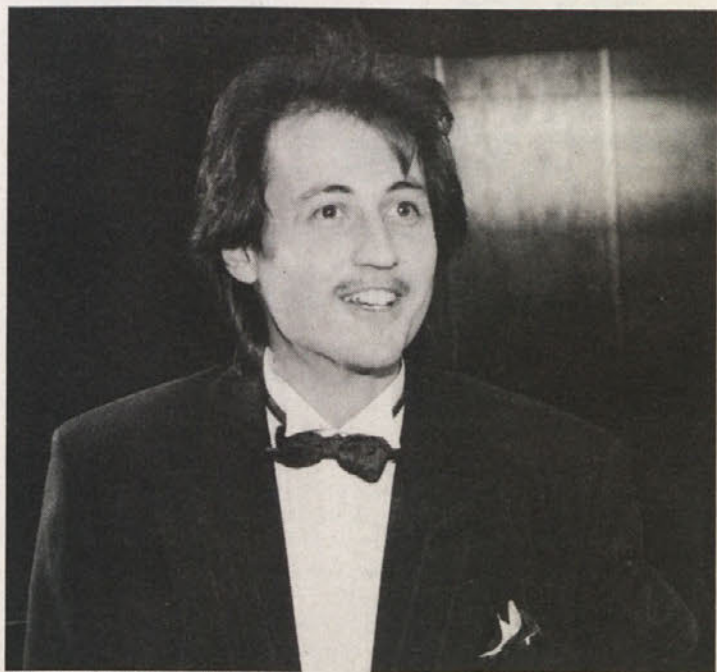
je prireditve pripravilo tamkajšnje Slovensko kulturno društvo. V avli ljudske šole se je zbralo precejšnje število občanov, koliko pa je bilo pravih sosedov, ki jim je bila prireditve namenjena, pa je težko reči. Med gosti je predsednik društva Luka Hudl pozdravil tudi predsednika NSKS dr. Matevža Grilca, predsednika KKZ dr. Janka Zerzerja, pliberskega župana mag. Raimunda Grilca, domačega župana Alberta Sadjaka in seveda najvišjega gosta, deželnega glavarja dr. Christofa Zernatta.

Po uvodnem nastopu otroškega zbora Živ-žav je spregovoril dr. Zernatto. Pozdravil je

tovrstne prireditve, domačemu društvu pa čestital za 90-letnico, njegovemu zboru Peca pa za uspešne letošnje gostovanje po ZDA in Kanadi. V svojem govoru se je zavzel za integracijo v ES, poudaril potrebo po aktivnem razvijanju sosedstva, ki naj se začne v ožjem okolju, nadaljuje v širši deželi in prestopi tudi meje držav. V združeni Evropi bodo imele pomembno vlogo regije, v njih pa nedvomno narodne skupnosti. Koroška naj bi bila po Zernattovih besedah model za Evropo, saj je prepričan, da narodnostna in kulturna raznolikost lahko povezuje in deželo bogati. Dotaknil se je tudi praznovanja 10. oktobra in menil, da bi morali najti skupno izhodišče za praznovanje, saj Korošče ne moremo deliti

Številna udeležba častnih gostov na globaški prireditvi

Baritonist Gabriel Lipuš

Solistični in zborovski osrednji koncert SPZ

Letošnji osrednji koncert Slovenske prosvetne zveze prihodnjo nedeljo v celovškem Domu glasbe bo z ozirom na izvajalce zagotovo pravi glasbeni užitek. Kombinacija solističnih nastopov slovite mezzosopranistke Bernade Fink-Inzko in znanega koroškega baritonista Gabriela Lipuša, flautista, avstrijskega prvaka Kristijana Filipiča ter dveh kvalitetnih koroških zborov, „Zarje“ iz Železne Kaple in „Srca“ iz Dobrle vasi, ter vrhunskega moškega zbora „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine, že naprej zagotavlja kvaliteto, ki jo redko doživimo na koroških glasbenih prireditvah. Tudi izbor narodnih in umetnih pesmi je posrečen in bo zadovoljil vsakega poslušalca.

V tej številki vam, dragi bralci, predstavljamo oba nastopajoča solista:

Mezzosopranistka **Bernada Fink-Inzko** koroških ljubiteljem glasbe ni nepoznana, saj se je kot solistka in žena avstrijskega diplomata Zdravka Inzka že predstavila.

Rodila se je v slovenski Finkovi družini v Buenos Airesu. Pela je v Mladinskem pevskem zboru Karantanija, nato je študirala solo petje na Instituto Superior de Arte Teatro Colon. Leta 1985 je osvojila prvo nagrado na natečaju „Nuevas voces liricas“ v Argentini. Po poroki in preselitvi v Evropo je nastopala z najznamenitejšimi sinfoničnimi orkestri ter v opernih hišah v Salzburgu, Barceloni, Ženevi, Buenos Airesu, Benetkah, Pragi, Parizu in drugod, trikrat celo na Japonskem. Leta 1990 je prvič pela na Salzburškem festivalu in na Dunajskem slavnostnem tednu. Posnela je številne plošče, posvečene Monteverdiju, Bachu, Haydnu, Händlu, Mozartu, Rosiniju in latinskoameriškim skladateljem. Bernadka Fink-Inzko sedaj živi z možem v Pragi, kjer le-ta opravlja diplomatsko službo.

Mezzosopranistko Inzkovo bo na klavirju spremljala **Nataša Valant**, pianistka iz Ljubljane, ki je študirala klavir pri prof. Pontogradi na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Dolga leta je bila baletna korepetitorica v Ljubljanski operi, sedaj pa je korepetitorica Slovenskega komornega zbora ter harfistka v operi.

Gabriel Lipuš, rojen v Železni Kapli, je od leta 1986 učitelj glasbe v Celovcu. Solo

petje je študiral od l. 1984 do 1991 na Deželnem konservatoriju v Celovcu pri prof. Kampušu, v letih od 86 do 89 jazz teorijo in klavir (prof. Newirth), od leta 89 do 90 na graški akademiji jazz-vocal (Jay Calyton-ZDA), od leta 1992 pa solo petje na Glasbeni visoki šoli na Dunaju. Posnel je dve plošči s skupino Plevel, uveljavil pa se je tudi kot komponist, glasbeno je opremil kaseti za otroke „Juri Muri v Afriki“ in „Diči, diči, diča“. Lipuš je avtor glasbe nekaj odrskih predstav, kot zborovodja pa uspešno vodi mešani pevski zbor Zarja v Železni Kapli.

Lipuševa zvesta spremljevalka pri njegovih solističnih nastopih je **Waltraud Brandner-Smeritschnig** iz Celovca. Po študiju in uspešnem tekmovanju (glasbena nagrada Badaussee) je od leta 1955 profesorica na Deželnem konservatoriju v Celovcu (klavir, korepeticija). Nastopa na številnih koncertih, predvsem skupaj s prof. Artnerjem.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Osrednji KONCERT
narodnih in umetnih pesmi

nedelja, 7. 11. '93 ob 14.30
srednja dvorana Doma glasbe v Celovcu

Sod.: Bernarda Fink-Inzko, mezzosopran – Praga-Sveče
Nataša Valant, klavir – Ljubljana
Gabriel Lipuš, bariton – Celovec
Waltraud Brandner-Smeritschnig, klavir
MePZ SPD „Srce“ – Dobrla vas
MePZ SPD „Zarja“ – Železna Kapla
MoPZ „Srečko Kosovel“ – Ajdovščina
Krisijan Filipič, flauta – Bilčovs

Vstopnice v prodaji uro pred koncertom pri blagajni
Doma glasbe v Celovcu.

Ideje niso krive, če se umažejo v rokah sleparjev

JANKO MESSNER

*Politisch Lied – ein garstig Lied?
Lahko, če ti je polna rit.
Težko pa je krivico skriti
in verzu uzdo natakiniti.*

J. M., Pesmi in puščice

(Za Prežihovo stoletnico rojstva, s simpozija pri Rimskem vrelcu 17. in 18. sep. 1993)

Ideje ne odgovarjajo za ideologijo. Ideali bratstvo, enakost ne za vulgarni materializem.

Jezus je vrelc, ne Kristus. Marx in Engels, Fidel Castro, Rigoberta Menchu so vrelci, ne Stalin ne Tito.

Seveda svetništva ni. Seveda riba pri glavi smrdi – v nepotrebnih tridesetih dvorcih, in kozi dalmatinski Diorja v Parizu treba ni, pa čeprav največji svetnik sedemkrat na dan greši.

Besede Ivane Možina, Petrinje v Dobu, stare avstrijske Johane, ki je vedela, kaj govori.

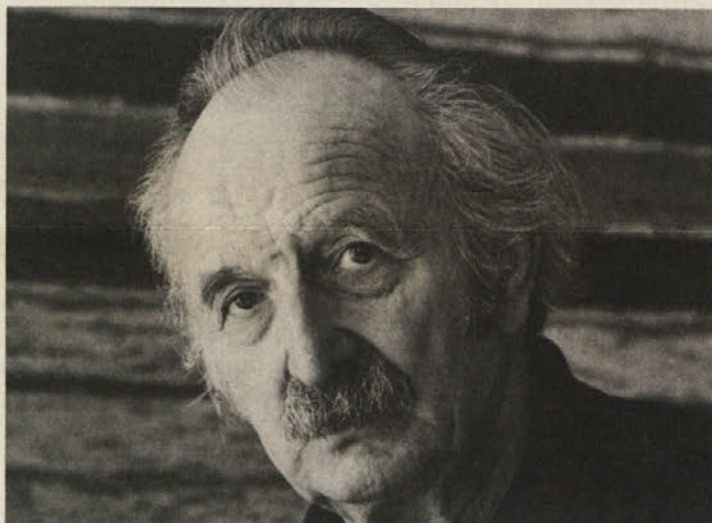
Saj je bila redkih besedi, doma s Krasa, kjer je burja rezala do kosti. In razpihovala tanko plast zemlje v vse smeri.

Zato je bila še na rodovitnejšem pliberškem polju žalostnih

eno merico krušne moke in skrivaj, da zaskrbljeni oče ne bi videl, pridala še žlico zabele v priskrček. Kakor da jo še zdaj vidim s tisto usmiljenja vredno materjo s Suške gore v „špajzu“. Mi smo imeli štiri krave, dva vola, premalo zabele, ona pa dve kozi, nič moke, nič zabele. Premožnejši sosed v vasi, brez otrok, se je posmihal, da fehta, moleduje. Res se je prefehtala skozi vse življenje, dobesedno. Fehtati je nemška beseda, s pomenom sabljati.

A glej, minuli ponedeljek smo pokopali njenega sina Lojzeja, dolgoletnega pliberškega župnika.

To je bil socializem moje matere Johane, cepljen z Evangelijem, njena solidarnost s kmečkim proletariatom, solidarnost s starim imenom

oči. Kosovelovih, lačnih otrok, ki ležijo na senu.

In Metinih.

Zato so ji bili pri srcu vsi pankrti, vsi zakonski in nezakonski popotih brez čevljev, brez dela.

Nemško ni znala, pa ji je bilo malo mar, v katerem jeziku prosijo vbogajme.

To je bil njen internacionalizem, osnovan na Jezusovi Pridigi na gori. Iz revščine je rasla njena plemenitost, iz premagovanja strahu njena moč, iz njene moči njena pomoč tistim, ki jim je v vrečko iz domačega platna usipala po

LJUBEZEN DO BLIŽNJE-GA.

In bila je te solidarnosti tudi sama deležna, v zvrhani meri. Kadar je njena naporna mlekonosnja iz Doba v Pliberk premalo vrgla za šolnino v Celovcu, je priskočil na pomoč kak župnik Muri, kaka verna dekla z revnimi prihranki.

Takšno tovarišijo je imenovala dobrotnike in dobrotnice.

V pozni jeseni 1945 sem na begu iz celovškega zapora v Mežisko dolino, naravnost Prežihovemu Vorancu in Karlu Doberšku v objem, na guštanskem železniškem postajališču. Prav tisti dan je prvi koroški festival v Thurnovem parku. Odsihdob nihče več ne bo prosil vbogajme, bo vsakdo za storjeno delo zaslužno plačilo prejel.

In sem rad verjel Prežihu na govorniškem odru besedo o SOCIALIZMU.

Še posebno, ker je bilo odsihdob prepovedano izkoriščati človeka s človekom, povrh pa še bratstvo zapovedano med narodi nove Jugoslavije. Zapisal sem se mu z dušo in telesom: samo z eno zdravo roko, z vrvjo okrog vratu in ročic samokolnice vozil zemljo na nasip med Šamcem in Sarajevom, v mednarodnem tovarištvu delovnih brigad, prepeva-

jočih kar naprej o svobodi, enakosti, enotnosti, bratstvu. V mnogih evropskih jezikih. Kar naprej o bratstvu.

In sem se oženil na skrajnem slovanskem JUGU. Z Make-donko Olgo Jordanovo. To so bili najbogatejši dnevi mojega političnega in družbenega življenja.

Potem je kmalu zaplula zvrhana JAHTA po oceanih.

In so se zazibali črni PŠE-NIČNIKI po luknjatem makadamu.

V bolnicah pa penicilina nič, še za najhujša vnetja ne.

In je na široko odprl usta tovariš BART z okraja: Profesorji na teren! Vse zemljiške posestnike v zadrage!

In so ponižani, užaljeni kolhoziranci na Viču od jeze ulivali mleko prašičem, dojenčki na Ravnah, med njimi Mirko, moj prvorojeni, pa sesirjenega mleka iz daljnega Prekmurja niso marali.

Šel sem na Prežihovino vprašat Voranca: Partija ga lomi. Nismo v Rusiji. Kotuljska Živinorejska se je že spufala. Hočejo, da jim jaz kako pomagam, ker da so ji dali moje ime. Me niste vprašali prej, me tudi zdaj pri miru pustite! In so morali iti.

A tovariš Bart z okraja je po manj ko petih letih spet široko odpiral usta: Seveda smo tedaj delali napake, seveda ste imeli prav, tovariš Messner, toda tedaj so bile tiste napake potrebne!

Pa sem spoznal, kaj pomeni DIALEKTIKA, kaj jugoslovanska POSEBNA POT v socializem.

Celični vodja Partije v gimnaziji Franca Sušnika – nikoli nisem razumel, zakaj so jo imenovali Titovo, saj mož še s prstom ni mignil zanje – me je po tistem vprašal: Z delom dokazuješ, da bi bil vreden Partije. Hočeš vstopiti? Moj odgovor: Kaj pa če Partija mene ni vredna? Vstopil bi takoj, če bi vedel, da je ta glavni pri koritu v Moskvi Jezus. Študiral si bogoslovje pa me gotovo razumeš.

Moja velika sreča: bil sem avstrijski državljan.

Dalje prihodnjič

Frankfurt po Frankfurtu

Slovenskim ljubiteljem knjige res ni treba na svetovno knjižno razstavo v nemški Frankfurt, kajti v Ljubljani najpomembnejše izdajateljske dosežke vsako leto bralcem predstavijo na razstavi Frankfurt po Frankfurtu. Letos je ta razstava že sedma po vrsti, zaradi velikega števila razstavljenih knjig (10.000) pa poteka kar v dveh velikih prostorih Cankarjevega doma, in sicer v veliki sprejemni dvorani in v 1. preddverju. Razstavo je pripravila Knjigarna Mladinska knjiga Konzorcij, na njej pa s svojimi izdajami sodelujejo tudi koroške slovenske založbe.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek, 29. 10. 10.00	gostilna Petschnig, Djekše	Kako poceni gradimo hleve za prosto rejo govedi – seminar traja ves dan	Kmečka izobraževalna skupnost
Petek, 29. 10. 18.30	Galerija Šikoronja	Drugi večer iz cikla „Približevanja“ Skozi razstavo CAROLINE spremlja Janja Zikulnig	
Petek, 29. 10. 19.30	v dvorani Modestovega Celovec	Kabaret – Martin Krpan Nastopa igralska skupina SPD Borovlje Režija Bogomir Veras	Mohorjeva in
Petek, 29. 10. 20.00	v farni dvorani v Šentjakobu	Aishil: Vklenjeni Prometej režija Marjan Sticker Zadnja predstava!	Društvo za razvoj samostojnega gledališča na Koroškem
Sobota, 30. 10. 20.00	pri Cingelcu na Trati	Ponovitev kabareta Martin Krpan	SPD „Borovlje“
Sobota, 30. 10. 19.00	v farni dvorani v Železni Kapli	T. Partljič: Slikar v zamejstvu Izjava: Igralska skupina SPZ	SPD „Zarja“ SPD „Vaalentin Polanšek“ in SPZ
Nedelja, 31. 10. 20.00	kulturni dom na Radišah	Začetek 10-urnega nadaljevalnega plesnega tečaja. Vodi ga Gregej Krístof, dipl. plesni učitelj; Prijave Andrej Lampichler (392613)	SPD Radiše
Nedelja, 7. 11. 14.30	srednja dvorana Dom glasbe Celovec	Osrednji koncert Slovenske prosvetne zveze	SPZ
Sobota, 13. 11.	v farni dvorani v Šentjakobu	James Krüss: Zajčji festival premiera muzikala Režija Gordana Schmidt	SPD „Rož“ in KM Šentjakob

RAZSTAVE

TINJE

– **Dom v Tinjah** – razstava slik Jožice Serafin – olje in akril

CELOVEC

– **Deželna galerija**, Burggasse 8 – Licht – Flut – Blittersdorfer/Bressnik/Cooper/Filges/Gappmayr/Heise/Horakowa & Maurer/Lobnig/Macher/Roldan/Turk/Zolly (do 31. 10.)

SEMSLAVČE

– **Galerija Šikoronja**, Rožek – razstava Caroline 93 – odprto od srede do nedelje od 15. do 19. ure (do 31. 10.)

GALERIJA ROŽEK vabi na drugi večer cikla „Približevanja“, v petek, 29. 10. 1993 ob 18.30, v okviru razstave likovnih del umetnice CAROLINE.

Hrvati izigrali Lojzeta Peterleta

ZAGREB, LJUBLJANA. Nekaj dni potem, ko se je zvedelo, da namerava hrvaška vojska vseliti v slovenske počitniške domove v Istri – Pineta in Mareda pri Novigradu – begunce hrvaške narodnosti iz srednje Bosne, se je slovenski zunanji minister v globoki zaskrbljenosti na Bizeljskem blizu slovensko-hrvaške meje srečal s hrvaškim kolegom Matom Graničem. V triurnem razgovoru naj bi razčistila vse nesporazume okrog protipravnega postopanja hrvaških oblasti pri naseljevanju beguncev. Hrvatska stran je pohitela z opravičevanjem, da so se nerodnosti zgodile zaradi neusklajenosti ministrstev v Zagrebu. Peterle pa se je z Graničem dogovoril tudi o gospodarskih in trgovinskih sporazumih s Hrvaško, ki da so skoraj zreli za podpis. O gradnji avtoceste pa naj bi se pogovarjali že v enem tednu. Še isti večer je Peterle v oddaji Žarišče na TV Slovenija na izražen dvom o trdnosti dogovorov izjavil, da bodo njegove trditve potrdila dejanja. Na Bizeljskem sta se zunanja ministra namreč dogovorila, da naseljevanja beguncev ne bo vodila hrvaška vojska, ampak urad za begunce kot civilna vladna institucija, in da bodo naselili le tiste počitniške domove, za katere bodo dobili soglasje lastnikov, slovenskih podjetij. Hrvati pa so ne glede na „trdna zagotovila zunanjega ministra“ nadaljevali z naseljevanjem. Vojska je popisala premoženje brez prisotnosti slovenskih lastnikov, v eni izmed stavb se je celo naselil

vojaški operativni štab, ladja pa je iz Ploč pripeljala nekako 1500 beguncev, ki so jih vselili v domove.

Že v četrtek zvečer je minister Peterle v večernem dnevniku priznal, da so ga Hrvati izigrali in da je že podvomil, da se bodo držali drugih, na Bizeljskem sprejetih dogovorov.

Slovensko javno mnenje je razdeljeno na dva dela. Na tistega, ki se močno razburja na Hrvate in zahteva povračilne ukrepe (zaplemba hrvaškega premoženja, odklop električne energije iz nuklearke Krško itd.) in na one, ki se ob tem sladko smehljajega. Ost kritike obeh strani pa seveda leti na Lojzeta Peterleta, ki da je naivno nasedel hrvaškim obljubam. Ta kritika je še bolj pikra, ker se je Peterle kot prvak Slovenskih krščanskih demokratov kot edini visoki tuji predstavnik udeležil nedavnega kongresa Tudijsmanove vladajoče HDZ, ki je za ideološko bazo sprejela načela krščanske demokracije.

O slovensko-hrvaških odnosih in o ustreznosti slovenske zunanje politike do Hrvaške bo v kratkem razpravljala tudi odbor državnega zbora za mednarodne odnose slovenskega parlamenta, tam pa Lojzetu Peterletu ne bo lahko. Plaz očitkov lahko pričakuje od prejšnjega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla, kateremu je prav Peterle po zamenjavi očitil, da je preveč zaostroval odnose s Hrvaško, ki pa da ob ustreznem dogovarjanju niso tako problematični.

Milošević razpustil srbski parlament

BEOGRAD. – Po sporu med bivšima zaveznikoma, Miloševićem in vodjo Srbske radikalne stranke Vojislavom Šešljem, je v Srbiji nastala globoka parlamentarna kriza. Miloševićevi socialisti niso imeli več poslanske večine, saj so jim sodelovanje odkleli prav Šešljevi poslanci. Po devetdnevem zasедanju – boljše preprih v skupščini – ko je šlo za zelo občutljivo temo, za zakon o radioteleviziji, je Milošević prejšnjo sredo razpustil parlament in razpisal izredne volitve, ki bodo 19. decembra, samo teden dni po volitvah v Rusiji.

Miloševićeva poteza je bila povsem taktične narave. V parlamentu bi njegova stranka skoraj izgubila mnopolni položaj nad mediji, vsako vtikanje Šešljeve agresivne stranke v RTV pa bi znalo biti za Miloševića sila neprijetno. Nadalje se je srbsko prebivalstvo znašlo v globoki socialni stiski, ki bi jo lahko opozicija izkoristila. Pred mesecem dni izvedena denominacija dinarja za šest ničel je bila izničena, saj so cene poskočile kar za 2150 odstotkov, povrhu pa so trgovine prazne, zato vlada za vse pomembne

prehrambene proizvode uvaja bone. Milošević bo poskušal do volitev vsaj nekoliko napolniti trgovine in se izkazati za skrbnega očeta naroda.

Do spora s Šešljem je prišlo predvsem zaradi Miloševićeve želje po ukinitvi mednarodnih ekonomskih sankcij proti Srbiji. S tem naj bi svetu pokazal, da se ne strinja s Šešljevo nacionalno-radikalno in vojnouhujskaško politiko, čeprav je Šešelj izpolnjeval le dogovorjene in sporazumne naloge.

Ob razpustu parlamenta je Milošević spretno uporabil vlado, ki naj bi mu ta ukrep predlagala, in izjavil, da naj Srbija ob volitvah dobi parlament, na katerega bo narod ponosen, doslej pa je Srbijo vodil samo v propad. Spretno volilno taktično potezo pa je storil tudi z objavo podatka, da mesečno kot predsednik republike prejema plačo samo v višini 50 DEM in s tem posredno dal vedeti, da deli usodo z ljudstvom.

Glede na šibkost opozicije, predvsem pa zaradi njene neenotnosti, bo njegova socialistična stranka skoraj zagotovo prejela absolutno večino glasov.

Kmečka izobraževalna skupnost (KIS) vabi na celodnevno ekskurzijo pod geslom

Kako si kmetje / kmetice zagotovijo bodočnost

Kmečke iniciative v Ziljski dolini, Lesachtalu in na vzhodnem Tirolskem:

- ogled hleva za prosto rejo govedi na kmetiji blizu Šmohorja
- „St. Danieler G'schäft“: oskrba bližnje okolice s kmečkim i pridelki
- kmečke iniciative v Lesachtalu („Lesachtaler Lamm“, kmečka umetna obrt)
- „Innervillgratner Natur“: razvoj gorske regije s pomočjo prepletenosti kmetijstva, kulture in turizma

Termin: sobota, 13. november 1993

Prijave: najkasneje do 8. 11. '93 na naslov: KIS, Dr. Joško Tischler Park 1, 9020 Celovec, Tel.: 0463/3824 38.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 27. 10. Glasbena sreda.
Večerna 21.05 – 22.00 10 let Celovski zvon

Četrtek, 28. 10. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 29. 10. Kulturni magazin

Sobota, 30. 10. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 31. 10.
6.30– 7.00 Dobro jutro na Koroškem – Duhovna misel (žpk. Dušan Česen)
18.10–19.00 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 25. 10.
6.30– 7.00 – Praznična oddaja (P. Zunder)
18.10–18.30 Praznična oddaja (P. Zunder)

Torek, 2. 11. Partnerski magazin

V nedeljo tekma SAK:WAC

Zelo pomembna in zanimiva pa bo zagotovo tekma med **SAK** in vodečim na lestvici **WAC** prihodnjo nedeljo, 31. 11., ob 14. uri v Trnji vasi. Če **SAK** želi odigrati pomembno vlogo v boju za naslov prvaka tudi v igri, mora nujno v tekmi proti temu najresnejšemu nasprotniku osvojiti obe točki.

Pliberk premagal SAK z 1:0

Postava: Preschern, Savić, Pappler, Zankl (55. Šmid), A. Sadjak, Blajs (65. S. Sadjak), Ramšak, Wölbl, M. Sadjak, Vrabac, H. Lippusch

Slovenski atletski klub je v Pliberku podlegel tamkajšnjemu moštvu, kateremu v letošnji sezoni ni šlo preveč dobro, z 1:0.

Junak tekme je bil vsekar pliberški vratar Jesse, ki je branil kot že dolgo ne in tako izničil najboljše možnosti slovenskih nogometašev. Iz edine možnosti v prvem polčasu pa so Pliberčani povedli, se nato postavili v obrambo in tako srečno odnesli obe točki. V vrstah Pliberčanov sta igrala tudi nekdanja igralca **SAK** Erwin Galo in Marko Wieser.

SAK je sicer od vsega začetka napadal, vendar v prvem polčasu uspešno igral le do šestnajstmetrovke, pred golom pa je bil neučinkovit. Tudi v drugem polčasu podobna slika. **SAK** je igral in napadal, gola pa mu ni uspelo dati.

Seveda so bili po tekmi vsi potrjeni, kajti zaostanek za prvim **WAC** postaja vedno večji, kljub temu igralci in trener dr. Ramšak še niso vrgli puške v koruzo in upajo na uspeh v nedeljo v Celovcu, ko gostijo **WAC**.

Dr. Ivan Ramšak, kaj rečete k temu porazu?

Čestitam lahko samo nasprotnikovemu vratarju, katerega nam ni uspelo prelisičiti. Tudi sicer je bila naša ekipa daleč od forme, ki smo jo pokazali proti Kufsteinu, kar mi je nerazumljivo.

Sedaj ima SAK že velik zaostanek za WAC in VSV, kako bo šlo dalje?

Letos smo doma oddali le eno točko, kar kaže, da igramo doma bolje, na tujih igriščih pa igramo sicer lep, a neučinkovit nogomet.

Proti **WAC** smo sedaj pod neverjetnim pritiskom. Tu veljata samo dve točki, prav tako tudi še proti Wernbergu, da se bomo še nekoliko rešili slabega položaja na

Marjan Šmid je uspešno vstopil v igro

Milan Oraže in evropski pokal

Preteklo sredo je na evropski pokalni tekmi v skupini pokalnih zmagovalcev s svojim moštvom nastopil in odlično branil naš rojak Milan Oraže. Nasprotnik ni bil nihče drug kot svetovno znani „beli balet“ Real Madrid iz Španije.

Velik izziv za mladega vratarja iz Sel, ki je letos ob začetku sezone imel

nekaj smole s svojimi poškodbami, a se je k sreči dobro opomogel. Pokazal je, da je kljub poškodbam spet v najboljši formi in bil s tem moštvu v veliko oporo. FC Innsbruck se dobro drži tudi v tekočem prvenstvu.

Na tekmi proti Real Madridu so Tirolci dosegli zaslužen neodločen rezultat 1:1, vendar to

lestvici. Še vedno upam, da bomo prvaki. Z nekoli-ko sreče, ki je jeseni nismo imeli, in z dobro temeljito pripravo ter z menjavo nekaterih igralcev lahko gremo z novim zagonom v vigradni del prvenstva. Da je ekipa dobra, smo jo videli v pokalnih tekmah.

najbrž ne bo zadostovalo, da bi se povzpeli v naslednje kolo. V povratni tekmi morajo Tirolci k nasprotniku v Španijo, kjer bo situacija zanje bistveno težja.

Milan Oražetu pa želimo, da bo tudi v tujini tako dobro branil, kot mu je to uspelo v sredo na domačih tleh.

Pred slovenskim derbijem v šahu SŠZ/Carimpex dohitel SŠK „Obir“

Pred slovenskim šahovskim derbijem (27. novembra v Bilčovsu) so šahisti Slovenske športne zveze/Carimpex I dohiteli doslej vodečo ekipo SŠK „Obir“. Preteklo nedeljo so v tretjem kolu koroškega šahovskega prvenstva v 2. razredu D v gosteh premagali Eitweg s 6:2, medtem ko je moštvo SŠK „Obir“ doma presenetljivo remiziralo z ekipo iz Frantschacha v Labotski dolini (4:4).

Za Slovensko športno zvezo so tokrat zmagali Vinko Cuderman, Silvij Kovač, Arnold Hatten-

berger, Rupert Reichmann in Ivko Ferm, remizirala sta Joži Amrusch in Aleksander Lukan, edini je partijo predal vodja ekipe Ivan Lukan. Za ekipo SŠK „Obir“ so zmagali Harald Wolte, Hans-Christian Wolte, Hanzi Wolte in Hanschou, izgubili pa škofjeloški legionar Dušan Jakovič, Wolfgang Moser, Johann Stoßier in Mirko Pasterk. Po tretjem kolu imajo samo še SŠZ, Obir in WAC, ki je s 6,5:1,5 gladko premagal Sveče, resne možnosti za play-off tekmovanje za vstop v 1. razred.

Dob premagal Gleisdorf

SK Puntigamer Aich/Dob : Gleisdorf 3:2 (-14, 8, -8, -11, -12)

Po porazu na Dunaju proti AVS Transver (prej MÖMA), kjer Dobljanom ni uspel dobiti seta, so bili naši fantje precej potrjeni. Pred tekmo je trener menil, da so zdrsnili v krizo. Vzrok za nemir v ekipi je bila poškodba podajalca Aleša Jerale. Zgledalo je, da bodo podlegli tudi Gleisdorfu. V prvem setu so zaostajali z 3:10, toda od tega stanja naprej so točkovali le še Dobljani. Najboljši v ekipi, kot vedno Bojan Mlakar, je z silovitimi napadi zagotovil prvi niz.

V drugem in tretjem nizu je točkovala samo še ekipa Gleisdorfa. Napade Dobljanov so blokirali kar na mreži. Naznanjal se je poraz. Kako poznano Dobljane, se šele te-

daj prav zberejo, če jim je voda do ust. In res so v četrtem nizu postali igralci Gleisdorfa nervozni in vloga tepenega se je obrnila. Dobljanom je naenkrat vse uspelo. V petem in odločilnem nizu je bilo še napeto, končno so ga domači zmagali s 15:12.

Gleisdorf je bil boljši, a vseeno zmaga za Dob. Naslednji nasprotnik je zadnji na lestvici DTU Dunaj, vse drugo kot zmaga bi bilo presenečenje. 30. 10. čaka Dobljane Kagra, trenutno drugi na lestvici.

Zanimiva za gledalce, pa bo igra proti drugemu tekmeu iz Koroške HY-PO-Celovec. Tekma bo 1. nov. ob 18. uri v Šentpavlu.

Marko Trampuš

Selani na divjem zahodu

Pa so spet spravili na noge, oziroma na konja, novo premiero v Selah. Izbrali so western Reneja de Obaldie Veter v vejah sasafrasa (sasafras je vrsta drevesa), ki se zaradi zasedbe in scenske nekompliranosti ponuja za manjše odred. Western, v katerem ne manjka humorja, pa je na Koroškem precej neobičajna stvar, še posebej, če pomislimo, da so prave kravje pastirje zamenjali električni.

Z zanesljivo, gotovo roko je vodil režijo Franci Končan in razgibal tudi tiste igralce, ki se na odru še ne počutijo čisto doma.

Avtor de Obaldie je zavestno prenesel v gledališko delo vse klišeje, ki smo jih vajeni iz kavbojskih filmov. Od prekaljenega farmarja in njegove žene, ki se zna spoprijeti s trdim življenjem, preko njunih otrok, ki sta polna kavbojske romantike, do „dobrih“ in „slabih“ indijancev. Manjkalo tudi ni zapitega, propadlega zdravnika, v katerem tiči meh-

ko jedro, pa tudi ne salonske cipice, ki komaj čaka, da bo postala častivredna žena – jasno, to gre le s poroko. Že ta sestav značajev zbuja dobro voljo. Nasmejali smo se duhovitim dialogom; nesporno je na odru dominiral Martin Dovjak, kateremu se pozna, da zna svoje vloge na odru tudi uživati. Enakovredna partnerica mu je bila Silvija Male in poudariti je treba, da mladost glavnih igralcev ni bila prav nič moteča, saj je šlo v prvi vrsti za karakterizacijo in ne za razkol med generacijami.

Herman Oraže v vlogi večno pijanega zdravnika je pokazal, kaj zmore, predvsem v drugem dejanju, medtem ko je Toni Stern v dvojni vlogi indijanca blestel s svojimi akrobatskimi sposobnostmi. V dobro mu je štet tudi dejstvo, da ob vsej strašni „hudobnosti“ ni zapadel v demoničnost, ki bi ne bila na mestu.

Danijel Dovjak, kot adolescentni heroj, tu in tam ni natančno vedel, kaj naj s svojo

vlogo počne, vendar jo je dostojno zvozil in celo pokazal stopnjevanje. Tanja Mak, kot hči Pamela, je imela najtežjo nalogo v izdelavi značaja: po eni strani težavna kot osa, po drugi pa nežno zaljubljena v junaka, ki ji gane nedolžno srce. Katja Roblek, kot poštena cipa, je našla pravo distanco do vloge in jo igrala tako, kot je bila napisana, zato je zabavala že s samo pojavo.

Slabša plat predstave je kvečjemu v majčkeno preveliki razvlečenosti. Za označbo značajev bi bilo dovolj nekoliko manj teksta.

Žal v gledališkem listu ne piše, kdo je izdelal oz. naredil tako lepo sceno. S to predstavo so Selani dokazali nekaj nadvse pomembnega: da se z gledališčem ukvarjajo sistematsko, da vedo, v katerem grmu tiči zajec in da se igralci resnično učijo od predstave do predstave. To pa je seveda predvsem delo in zasluga režiserja in mentorja Francija Končana. **Sonja Wakounig**

Prizor iz uprizoritve mladih Selanov

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Urednika/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig.

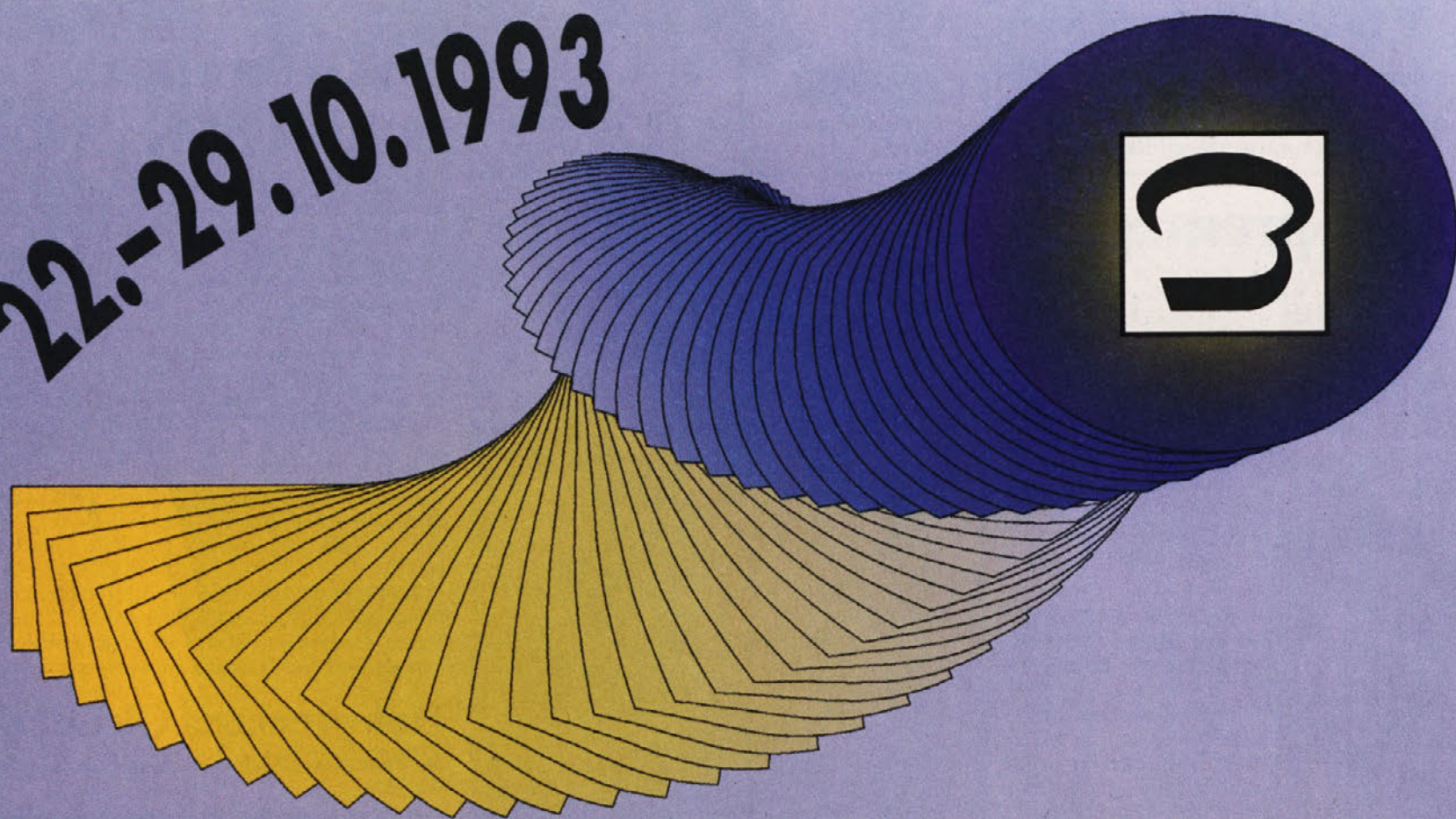
Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglašilni/Anzeigen: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za upokoence 280.); za Slovenijo 1500 tolarjev.

22.-29.10.1993

**SVETOVNI TEDEN
VARČEVANJA
WELTSPARWOCHE
1993**

**POSOJILNICA-BANK
ZVEZA-BANK**